



Plan

Biblioteksplan 2026–2029

Biblioteksplan 2026–2029

Ansvarig för dokumentet: Bibliotekschefen

Omfattar: Bildningsnämnden

Informationsklass: Öppen

Publicering: Författningssamling

Beslutsinstans: Kommunfullmäktige

Fastställd: 2025-09-15

Reviderad:

Gäller från och med: 2026-01-01

Giltighetstid: tillsvidare

Ersätter: Biblioteksplan för Oskarshamns kommun 2021–2025

Diarienummer: KS 2025/000433-2

Sammanfattning

Biblioteksplan 2026–2029 för Oskarshamns kommun inriktar sig på att stärka bibliotekens roll som utbildnings- och kulturcentra. Genom att fokusera på barn och unga, främja demokratiska mötesplatser och agera som ett gemensamt vardagsrum, syftar planen till att förbättra medborgarnas livskvalitet och kunskapsökning. Med en bas i Oskarshamns starka ekonomi och strävan efter ökad medborgarnöjdhet har Oskarshamnsbiblioteken blivit ett exempel i regionen, vilket understryker behovet av fortsatt och stärkt fokus på bibliotekens demokratiska ansvar för att bevara och utveckla verksamhetens tjänster.

Utbildning är det mest kraftfulla vapnet som du kan använda för att förändra världen -
Nelson Mandela

Innehåll

Sammanfattning	3
Om biblioteksplanen	5
Bakgrund:	5
Inledning	6
Plan – Folkbiblioteksverksamheten.....	7
I barnens Oskarshamn är vi barnens bibliotek	7
Demokratisk mötesplats	7
Individernas gemensamma vardagsrum	8
Medborgaren möter Oskarshamns kommun.....	8
Ansvar och uppföljning	8
Plan – Skolbiblioteksverksamheten	9
Demokratisk medvetenhet	9
Verksamhetens utformning	9
Ansvar och uppföljning	9
Avslutning	9
Vi lovar att ta tillvara allas lust att lära och utvecklas	10
Vi lovar dig ett likvärdigt bemötande och delaktighet utifrån dina förutsättningar av professionella och engagerade medarbetare	10
Vi lovar att informationen är tydlig och lättillgänglig	10
Vi lovar trygga mötesplatser för upplevelser, lärande och en meningsfull fritid	10
Vi lovar en god samverkan mellan alla utbildningsverksamheter och arbetsliv för att genom en hållbar utveckling väcka nyfikenhet och framtidstro	10

Om biblioteksplanen

Enligt Bibliotekslagen §17 ska kommuner och regioner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Bildningsnämnden beslutar var och i vilken omfattning biblioteksverksamhet bedrivs.

Den kommunala biblioteksplanen omfattar Oskarshamns kommuns arbete och avsikt med biblioteksverksamheten. Syftet med biblioteksplan är att

- Tydliggöra uppdraget för Oskarshamnsbiblioteken
- Vara ett beslutsstöd för Oskarshamns kommun under 2026–2029.

Biblioteksplanens första del syftar till arbetet med folkbiblioteksverksamheten.

Biblioteksplanens andra del fokuserar på skolbiblioteksverksamheten.

Bakgrund:

Oskarshamns kommuns biblioteksplan påverkas av en rad centrala styrdokument och åtaganden. Varav de mest signifikanta bedöms vara:

- Medborgarnas behov
- Bibliotekslagen (2013:801)
- Skollagen (2010:800)
- Läroplanerna (Lgr22, Gy11, m.fl.)
- IFLA/UNESCO:s skolbiblioteksmanifest
- FN:s konvention om barnets rättigheter
- Regionala biblioteksplanen
- Kommunens vision
- Bildningsnämndens vision och löften
- Oskarshamnsbibliotekens missioner

Inledning

Bibliotek har format progressiva samhällen sedan babyloniska Nippur 2500 f. Kr. Dagens bibliotek har genom lagstiftning tilldelats uppdrag att verka för det demokratiska samhällets utveckling, samt bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. I uppdraget ingår att främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Åsiktsfrihet och yttrandefrihet innebär att det demokratiska samhället är en arena också för dem som inte tycker som du, att obehindrat göra sin röst hörd. Det innebär samtidigt att ingen ska kunna hindra dig från att göra din röst hörd. Som Evelyn Beatrice Hall en gång summerade Voltaires insikter; *Jag kan ogilla vad du säger, men jag är beredd att gå i döden för din rätt att säga det.*

När människor har möjlighet att öka sin kunskap och goda förutsättningar att fritt utbyta åsikter stärks demokratin i samhället, samtidigt som både medborgarens, näringslivet och civilsamhällets generella livskvalité stärks.

Oskarshamns kommun är en modern organisation som fattar strategiska beslut utifrån modern forskning. Beslut ifråga om bibliotekens utveckling är inget undantag. Vi förstår att de medier som förflyttar kunskap förändras över tid (samtal, skrift, radio, television, dator, internet, artificiell intelligens osv.).

Bibliotek runt om i världen har omvandlats för att fungera som gemensamma vardagsrum för sina samhällen. En trend som reflekterar bibliotekens ökande roll som sociala knutpunkter där människor inte bara kommer för att låna böcker, utan också för att delta i evenemang, möta andra i samhället och utnyttja andra resurser som tillgång till internet, databaser och offentliga utrymmen för studier eller möten.

Det har genomförts en mängd studier och enkäter som visar att medborgarna uppskattar och önskar denna typ av miljö i sina lokala bibliotek. Dessa utrymmen bidrar till att stärka gemenskapen, främja lärande och kulturell utveckling, samt förbättra den allmänna välfärden och samhällsengagemang.

Plan – Folkbiblioteksverksamheten

Folkbiblioteken är en allmän plats till för våra besökare och organiserad efter deras behov. Oskarshamnsbiblioteken gör detta genom fokus på besökarens behov inom fyra olika områden.

I barnens Oskarshamn är vi barnens bibliotek

Vi satsar på framtiden! I Oskarshamn förstår vi att barn är låntagare idag, de kommer ofta tillsammans med en förälder eller två och barnen är morgondagens låntagare, medborgare och beslutsfattare. Samhällsvinsten i att biblioteksverksamheten har barnfokus är alltså mångdubblad.

På Oskarshamnsbiblioteken gör samtliga personalresurser riktade insatser mot barn och unga.

I de prioriterade grupper som regleras i bibliotekslagen, ser vi att barn och unga finns inom samtliga övriga grupper. Barn och unga gynnas därmed i Oskarshamnsbibliotekens prioriteringar.

Folkbiblioteken tar extra ansvar för att bibliotekstjänsterna ska nå även yngre barn. Ett arbete som kan ske genom ökad samverkan med förskolan och andra relevanta parter och med användning av funktioner som kulturbuss.

Besökarens upplevelse: En trygg och lekfull plats, där barnen möter världens olika perspektiv och formas till framtidens kloka beslutsfattare.

Demokratisk mötesplats

Biblioteken är en väl rustad plats för det breda demokratiska samtalet. I Oskarshamn arbetar vi för att vara ledande i arbetet med bibliotek som demokratiska arenor.

En plats där medborgare kan mötas med olika åsikter och tillsammans fördjupa sina kunskaper med flera perspektiv.

Oskarshamnsbiblioteken erbjuder medborgaren möjlighet att förmedla sin kunskap och möjlighet att ta del av andras.

Besökarens upplevelse: En arena för fri och öppen dialog där alla röster respekteras och får höras.

Individernas gemensamma vardagsrum

Vi vet idag att gemene man vill använda bibliotek som mötesplats, vardagsrum och studierum.

Oskarshamnsbiblioteken arbetar för att erbjuda individen en avslappnad och modern miljö att botanisera i ett välplanerat mediebestånd.

Biblioteken verkar också för att erbjuda de senaste kunskapsförmedlande verktygen, såsom exempelvis, dator, webb och AI-access.

Besökarens upplevelse: En avkopplande och inspirerande miljö, där delägandeskapet är så tydligt att biblioteken känns som ett andra hem.

Medborgaren möter Oskarshamns kommun

Oskarshamnsbiblioteken verkar för att främja samarbete mellan kommunala verksamheter, mellan kommunala verksamheter och medborgare och mellan medborgare.

Oskarshamns kommuns samtliga verksamheter välkomnas att använda Oskarshamnsbiblioteken som arena, för att i relevanta samtal visa sin verksamhet, möta medborgaren och ge medborgaren möjlighet att möta verksamheten.

Oskarshamns politiska partier använder arenorna på Oskarshamnsbiblioteken för att möta sina medborgare.

Besökarens upplevelse: En välkomnande och central mötesplats med tillgång till kommunal information och dialog.

Ansvar och uppföljning

Bibliotekschefen ansvarar för att resurser används för att bereda medborgaren tillträde och känsla av delägandeskap till verksamheten. Uppföljning sker på folkbibliotekens verksamhetsmöten och genom systematiskt kvalitetsarbete.

Plan – Skolbiblioteksverksamheten

Skolbiblioteket har en viktig roll i att främja elevers lärande, läsförmåga och digitala kompetens, och därmed i att förverkliga skolans demokratiska uppdrag. Syftet med plan - skolbiblioteksverksamheten är att tydliggöra funktion och uppdrag, samt skapa förutsättningar för en likvärdig verksamhet som gynnar alla elever i kommunen.

Alla elever i Oskarshamns kommun ska ha tillgång till ett skolbibliotek som är en integrerad del av skolans pedagogiska verksamhet. Skolbiblioteken ska vara trygga, inspirerande och inkluderande platser där elever stimuleras till läsning, kritiskt tänkande och kreativitet.

Demokratisk medvetenhet

Utifrån Oskarshamns kommuns värdegrund och demokratiarbete ska skolbiblioteken verka för åsiktsfrihet och tillgång till mångfasetterad och nyanserad information. Genom fokus på läsning och medie- och informationskunnighet bereds eleverna verktyg för att själva bli en aktiv del av det demokratiska samhället.

Skolbiblioteken ska stödja eleverna i utvecklingen av sin språkliga förmåga i och med ett rikt och brett mediebestånd. Skolbiblioteken ska också erbjuda eleven stöd i att söka, analysera och kritiskt värdera information, samt bidra till förmågan att navigera i digitala miljöer.

Verksamhetens utformning

Oskarshamns kommuns skolbibliotek ska i första hand ska anställa personal som har en examen inom biblioteks- och informationsvetenskap och i andra hand annan relevant akademisk examen som kan stötta elever och pedagoger.

Biblioteksrummen ska vara ändamålsenliga, tillgängliga och välkomnande för alla elever.

Elever och pedagoger ska genom biblioteken beredas tillgång till resurser som stödjer undervisningen och främjar livslångt lärande.

Ansvar och uppföljning

Rektorerna ansvarar för att skolbiblioteken är en fungerande funktion som används som en del av undervisningen och att eleverna får tillgång till verksamheten. Uppföljning sker på skolans och folkbibliotekens verksamhetsmöten samt som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete.

Avslutning

Oskarshamns kommuns folkbibliotek och skolbibliotek, utgör en central plattform för att förverkliga Bildningsnämndens löften. Genom sitt arbete med lärande, delaktighet, tillgänglighet, trygghet och samverkan är biblioteken inte bara kultur- och kunskapscenter

utan även en strategisk resurs för hela kommunens utveckling. Där biblioteken är Oskarshamns kommuns plattform och nav i relationerna med civilsamhället.

Vi lovar att ta tillvara allas lust att lära och utvecklas

Biblioteken stärker invånarnas möjlighet till livslångt lärande genom en inspirerande miljö, tillgång till ett rikt mediebestånd och riktade satsningar som läsfrämjande insatser och digital kompetensutveckling. För barn och unga skapas utrymme för att väcka och vårda nyfikenhet, kreativitet och framtidstro.

Vi lovar dig ett likvärdigt bemötande och delaktighet utifrån dina förutsättningar av professionella och engagerade medarbetare

Biblioteken är en inkluderande arena där alla bemöts med respekt och får möjlighet att delta utifrån sina förutsättningar. Genom särskilda insatser för prioriterade grupper som flerspråkiga och individer med särskilda behov säkerställs att ingen lämnas utanför.

Vi lovar att informationen är tydlig och lättillgänglig

Biblioteken fungerar som en trygg och effektiv guide i en allt mer komplex informationsvärld. Med digitala resurser, utbildning i informationshantering och en personalstyrka som erbjuder professionellt stöd är biblioteken ett fundament för invånarnas tillgång till nyanserad och mångfasetterad information.

Vi lovar trygga mötesplatser för upplevelser, lärande och en meningsfull fritid

Som trygga, inspirerande och öppna platser stärker biblioteken gemenskap och livskvalitet i kommunen. De är arenor för kulturella evenemang, pedagogiska initiativ och samtal som skapar en meningsfull fritid för människor i alla åldrar.

Vi lovar en god samverkan mellan alla utbildningsverksamheter och arbetsliv för att genom en hållbar utveckling väcka nyfikenhet och framtidstro

Folkbiblioteken är kommunens Nav för samverkan.

Genom att erbjuda mötesplats där idéer, kunskap och erfarenheter kan utbytas, bidrar biblioteken till att stärka Oskarshamns koppling till det lokala näringslivet och dess utveckling. Detta sker genom allt från att erbjuda bibliotekens resurser till intressenter, till att vara en plats för hela civilsamhället att föra dialog. Bibliotekens funktion som bro mellan

civilsamhällets aktörer gör kommunen oumbärlig i arbetet för en hållbar framtid och en stärkt arbetsmarknad.

Folkbiblioteken står öppna för, och uppmuntrar övriga kommunens och civilsamhällets aktörer till samverkan.

En modern skolbiblioteksverksamhet är beroende av fungerande datasystem och utbildningsstrukturer. Skolbiblioteken ska därmed samordna sig med folkbiblioteksverksamheten, både ifråga om kompetenser, kritiska datasystem och verksamhetens möten.

Oskarshamns kommun har därmed en samlad biblioteksverksamhet som bidrar till att forma framtidens medborgare, som glada, kunskapstörstande, kritiskt tänkande, och demokratiskt medvetna individer.

I barnens Oskarshamn levs - Ett gott liv!

